

Ž I L I N S K Ý
samosprávny kraj

krajská
knížnica
v žiline

Mestské knižnice v Žilinskom kraji v roku 2017

/štatistické údaje, zaujímavosti, inšpirácie/

2018

Úvod

Činnosť **mestských knižníc**, ktoré patria do siete verejných knižníc, upravuje Knižničný zákon č. 126/2015 Z.z. o knižniciach a o zmene a doplnení zákona č. 206/2009 Z.z. o múzeách, galériách o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty a o zmene zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 38/2014 Z.z. Úlohou mestských knižníc je poskytovať knižnično-informačné služby ako súčasť zabezpečenia práva obyvateľov mesta na informácie, ale ich úlohou je poskytovať aj vzdelávacie služby ako súčasť mimoškolského celoživotného neformálneho vzdelávania detí i dospelých. Knižnice vo všeobecnosti zohrávajú nezastupiteľné úlohy pri vytváraní a upevňovaní čitateľských návykov a čitateľskej gramotnosti detí a mládeže a pri podporovaní individuálneho celoživotného vzdelávania.

Aj napriek uplatňovaniu a využívaniu nových nosičov informácií, tlačaná kniha má na Slovensku stále dominantné postavenie. Dokumentujú to státisícové počty knižných vydaní, plné kníhkupectvá, ktoré majú odbyt a skutočnosť, že knižný trh na Slovensku stále profituje. Tlačaná kniha bola a stále zostáva jedným z najdôležitejších nosičov informácií.

Poklesy štatistických ukazovateľov knižničnej práce, ktoré v ostatných rokoch v knižniciach sledujeme, nie sú spôsobené len nástupom internetu a moderných informačných technológií. V mnohých prípadoch návštevnosť knižníc klesá aj z dôvodov nízkej atraktivity knižníc, zastaraných priestorov a nedostatočnému vybaveniu. Knižnice sa modernizujú len výnimočne a ich knižný fond sa pravidelne nedopĺňa. Kto by chodil do knižnice, kde ponúkajú

len staré knihy a nové chýbajú? Tak je tomu aj v mnohých mestách a obciach v našom kraji, kde sú síce knižnice otvorené, niektoré aj vynovené, ale nové knihy sa nakupujú len sporadicky a staré knihy už čítať nikto nechce.

Výpožičné služby sú len jednou oblasťou činnosti knižníc. Medzi ďalšie dôležité úlohy verejných, a teda aj mestských knižníc, je pravidelná realizácia vzdelávacích a kultúrno-spoločenských podujatí, zvlášť pre deti, s cieľom postupného vytvárania vzťahu ku knihe a upevňovania ich čitateľských návykov. Ak obmedzené priestorové podmienky nedovoľujú organizovať na pôde knižníc náročnejšie podujatia, je jednou z povinností každej mestskej knižnice zapájať sa aspoň do celoslovensky známych podujatí na podporu čítania, ktoré sa pod „hlavičkou knižnice“ môžu zorganizovať v škole alebo v inom kultúrnom priestore mesta. Súťaže, kvízy, výstavy, zážitkové a hlasné čítania, tvorivé dielne a ďalšie podujatia podporujúce rozvoj tvorivosti, fantázie a v konečnom dôsledku i rozvoj čitateľskej gramotnosti detí, by mali byť súčasťou mimoškolského vzdelávania, ktoré sa realizuje aj na pôde knižníc.

Knižnica je jedným kameňom v mozaike kultúry v danom meste, a preto je v kompetencii samosprávy a knihovníka, ako budú občania s možnosťami kultúrneho vyžitia vo svojom meste spokojní.

Jednou z veľmi dôležitých skutočností, ktoré ovplyvňujú návštevnosť aj mestských knižníc, je kultúra a kvalita prostredia knižnice, ktorá, ak je nízka, môže čitateľov od prípadnej návštevy odradiť. V roku 2017 sa v Krajskej knižnici v Žiline konal celoslovenský seminár o vývoji a smerovaní mestských knižníc, ktorého sa zúčastnili knihovníci z rôznych kútov

Slovenska. Súčasťou programu seminára bolo aj vyhodnotenie prieskumu prostredníctvom dotazníka, ktorý bol rozposlaný viac ako sto mestským knižniciam na Slovensku (dotazník vyplnilo 86 knižníc). Z vyhodnotenia prieskumu sa ukázalo, že za ostatných 15 rokov len 19,8 % mestských knižníc prešlo zásadnou revitalizáciou vnútorných priestorov a 24 % knižníc neuskutočnilo žiadne rekonštrukčné zmeny. Viac ako polovica knižníc nechystá v blízkej dobe žiadne investičné zásahy do priestorov a len 22 % plánuje vybaviť knižnicu novým interiérovým nábytkom. 57 % knižníc potrebuje vymeniť zariadenie knižnice, ktoré je nevyhovujúce a zastarané. Knižnice s nevyhovujúcim zariadením a bez primeraného technického vybavenia zaiste neprilákajú dnešných moderných a náročných používateľov. Ak vedenie mesta o knižnicu záujem neprejavuje, úlohou knihovníkov je upozorňovať svojich zriaďovateľov aj na nedostatky v oblasti priestorového, interiérového a technického vybavenia. Poskytovať moderné knižnično-informačné služby na báze moderných technológií v esteticky upravenom kultúrnom priestore je v dnešnej modernej a technicky vyspelej dobe nevyhnutnosťou. V opačnom prípade o služby knižníc prestanú mať obyvatelia záujem a tie sa stanú nepotrebnými inštitúciami, ktoré budú obyvatelia ignorovať.

Mestské knižnice v Žilinskom kraji

Mestská knižnica Bytča /2 pobočky/

Mestská knižnica Hany Zelinovej Vrútky

Mestská knižnica Krásno nad Kysucou

Mestská knižnica Kysucké Nové Mesto

Mestská knižnica Liptovský Hrádok

Dom Kultúry v Námestove Knižnica

Mestská knižnica Rajec

Mestská knižnica Rajecké Teplice

Mestská knižnica Ružomberok /4 pobočky/

Mesto Trstená – Mestská knižnica Trstená

Miestna ľudová knižnica Turany

Mestská knižnica Turčianske Teplice

Mestská knižnica Turzovka

Mestská knižnica Tvrdošín /1 pobočka/

Knižničný fond

	Rok 2016	Rok 2017	Rozdiel
Knižničný fond - počet zväzkov	370 564	373 901	+ 3 337
Prírastok KF spolu /počet KJ/	7 367	8 675	+ 1 308
Prírastok KF kúpou	5 628	6 788	+ 1 160
Prírastok KF darom	1 729	1 888	+ 159
Počet titulov odoberaných periodík	157	156	- 1

Knižničný fond mestských knižníc v Žilinskom kraji v roku 2017 tvorilo 373 901 knižničných jednotiek. V priebehu roka 2017 do knižníc pribudlo 8 675 knižničných jednotiek, z toho kúpou 6 788 a darom 1 888 KJ. Celkový prírastok bol vyšší oproti predchádzajúcemu roku o 1 308 KJ. Vyšší prírastok formou kúpy (1 160 KJ) je výsledkom zvýšených prostriedkov na nákup zo strany zriaďovateľa, ale aj získaním pomerne vysokých grantových finančných prostriedkov z Fondu na podporu umenia. Mestské knižnice v roku 2017 získali knižničný fond formou kúpy v rôznom objeme. Pri prepočte nákupu (počet knižničných jednotiek na 100 obyvateľov mesta) sa najlepšie umiestnila knižnica v Námestove - 8,05 zv., v Kysuckom Novom Meste 7,70 zv., v Bytči 7,38 zv., vo Vrútkach 6,50 zv., Liptovskom Hrádku 6,32 zv., Rajci 5,89 zv., Turzovke 5,64 zv., Ružomberku 5,45 zv., Trstenej 4,79 a v Krásne nad Kysucou 4,04 zv. Nízke prírastky kníh získaných kúpou zaznamenali knižnice, ktoré nedostali grant z Fondu na podporu umenia a ich prostriedky na nákup knižného fondu od zriaďovateľa neboli vysoké. Veľmi nízke prírastky kníh pri prepočte na 100 obyvateľov mesta dosiahla Mestská

knižnica v Turčianskych Tepliciach 0,27 zv., knižnica v Turanoch 0,82 zv., v Rajeckých Tepliciach 1,51 zv. a v Tvrdošíne 2,18 zv. na 100 obyvateľov.

Akvizícia kníh bola v roku 2017 podporená aj z verejných zdrojov, ktoré spravuje **Fond na podporu umenia**. Prostredníctvom projektov získali prostriedky mestské knižnice v mestách Bytča (4 000 €), Kysucké Nové Mesto (4 000 €), Liptovský Hrádok (3 000 €), Námestovo (3000 €), Ružomberok (3 000 €), Trstená (2 400 €), Vrútky (2 300 €), Rajec (1 900 €), Turzovka (1 200 €) a Tvrdošín (1 000 €).

Počet kníh získaných kúpou v mestských knižniciach v Žilinskom kraji v rokoch 2011 - 2017

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Počet kníh	5 013	4 962	4 870	4 782	5 747	5 628	6 788

Mestské knižnice v Žilinskom kraji v roku 2017 odoberali spolu **156 titulov periodík**. Najviac periodík odoberala Mestská knižnica v Ružomberku, 48 titulov, Mestská knižnica v Bytči a v Kysuckom Novom Meste 27 titulov periodík, Mestská knižnica v Liptovskom Hrádku 10 titulov, v Rajeckých Tepliciach 8 titulov, Trstenej 7, Vrútkach, Rajci a Turzovke 5 titulov, v Námestove 4, v Turanoch a v Krásne nad Kysucou 3, v Turčianskych Tepliciach a Tvrdošíne 2 tituly periodík.

Používatelia

V roku 2017 sa do mestských knižníc Žilinského kraja zaregistrovalo spolu 12 805 používateľov, čo je o 556 používateľov menej ako v roku 2016 (- 4,16 %). Z počtu zaregistrovaných používateľov až 40 %, t.j. 5 174 tvorili deti do 15 rokov. Počet detských používateľov klesol len minimálne (- 8 používateľov). Oproti predchádzajúcemu roku poklesli nielen zaregistrovaní čitatelia, ale aj fyzickí návštevníci knižnice, a to o 7 245 návštevníkov (- 3,52 %). Mestské knižnice v roku 2017 navštívilo 198 581 návštevníkov, z ktorých 5,65 % (11 217) boli návštevníci, ktorí využili služby internetu.

Používatelia mestských knižníc v rokoch 2011 - 2017

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Počet používateľov	16 175	16 273	15 282	14 823	14 437	13 361	12 805
Počet detí do 15 rokov	5 603	6 154	6 026	5 888	5 706	5 182	5 174
Počet fyzických návštevníkov	247 499	232 079	219 259	209 538	192 502	205 826	198 581

Výpožičky

V roku 2017 sa v mestských knižniciach Žilinského kraja výpožičalo 514 295 kníh a periodík. Je to o 44 674 (- 8 %) výpožičiek menej ako v predchádzajúcom roku 2016. Z uvedeného počtu výpožičiek bolo vypožičaných 69 816 periodík, čo predstavuje 13,6 % z celkových výpožičiek.

Pri prepočte výpožičiek na **1 obyvateľa mesta najviac** dosiahla Mestská knižnica Vrútky (6,48), Krásno na Kysucou (5,29), Kysucké Nové Mesto (4,85), Tvrdošín (4,82), Ružomberok (4,59), Bytča (4,27), Námestovo (4,07), Trstená (3,77), Liptovský Hrádok (3,67). Ostatné knižnice v počte výpožičiek na 1 obyvateľa mesta dosiahli hodnoty nižšie ako 3,5.

Vývoj počtu výpožičiek v mestských knižniciach Žilinského kraja v rokoch 2011-2017

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Počet výpožičiek	624 172	626 525	617 031	592 636	557 878	558 969	514 295

Medziknižničná výpožičná služba

Mestské knižnice sú spádovými knižnicami pre širšie územie v mieste, kde pôsobia. Uspokojujú informačné požiadavky nielen obyvateľov miest, ale aj príslušných obcí. Podľa potreby a záujmu poskytujú pre svojich používateľov aj medziknižničnú výpožičnú službu. V roku 2017 mestské knižnice na základe požiadaviek svojich používateľov vypožičali z iných knižníc až 2 074 kníh. Túto službu pre svojich používateľov poskytuje osem mestských knižníc. Najviac kníh touto formou svojim používateľom zabezpečila Knižnica v Námestove (788 výpožičiek), Mestská knižnica v Bytči (410 výpožičiek), v Kysuckom Novom Meste (254 výpožičiek), Mestská knižnica v Ružomberku (205), Mestská knižnica v Trstenej (147 výpožičiek), Mestská knižnica v Tvrdošíne (127) a Mestská knižnica v Liptovskom Hrádku (77). Sedem mestských knižníc v Žilinskom kraji medziknižničnú výpožičnú službu v sledovanom roku neposkytovalo.

Kultúrno-výchovná práca, podujatia

Knižničný zákon č. 126/2015 Z.z. v § 16, ods. h definuje, že knižnično-informačnými službami sú okrem výpožičných služieb aj príprava a organizovanie kultúrnych a výchovno-vzdelávacích podujatí a kurzov. Aj mestské knižnice v našom kraji každý rok zorganizujú vysoký počet podujatí. V sledovanom roku 2017 to bolo až 832 podujatí, v rámci ktorých knižnice navštívilo viac ako 20 000 návštevníkov. 230 podujatí bolo zameraných na informačnú výchovu používateľov, ktorá sa v mestských knižniciach organizuje pre deti a mládež s cieľom zvýšenia ich informačnej a mediálnej gramotnosti. Ostatné kolektívne podujatia boli v prevažnej miere zamerané na propagáciu knihy, čítania a literatúry. Aj mestské knižnice v našom kraji sa aktívne zapájajú do všetkých celoslovenských výziev a aktivít na podporu čítania detí – Celé Slovensko číta deťom, Noc s Andersenom, Deň ľudovej rozprávky, Detský čitateľský maratón a iné. Mestské knižnice v rámci svojich priestorových a personálnych možností organizujú aj vlastné aktivity na podporu čítania – pasovačky za čitateľov, zážitkové čítania, tvorivé dielne, zábavné a zároveň tvorivé programy počas letných prázdnin.

Knižnice stále zostávajú s ohľadom na možnosť ovplyvnenia úrovne čitateľskej gramotnosti detí medzi poprednými inštitúciami a zostávajú miestom, kde sa môžu v čo najúčinnejšej miere propagovať knihy a čítanie, Treba dodať, že aj Fond na podporu umenia podporuje kvalitné projekty a podujatia knižníc, ktoré sú zamerané na propagáciu literatúry, kníh a čítania, a to v rámci programu 5.1.2 – Podujatia a vzdelávacie aktivity knižníc. V roku 2017 bol v rámci spomínaného programu podporený **projekt knižnice v Námestove Impulzy VI.**, ktorého cieľom je vzbudiť záujem

mladých ľudí o tvorbu regionálnych autorov. Rovnako bol podporený **projekt Mestskej knižnice v Ružomberku Kytica viazaná zo slov**, cieľom ktorého je prezentácia slovenskej literárnej tvorby pre všetky vekové skupiny. O podporu kvalitných podujatí zameraných na podporu čítania sa z Fondu na podporu umenia môžu uchádzať aj ostatné mestské knižnice.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Počet podujatí	667	6661	725	762	730	721	832

V roku 2017 boli všetky mestské knižnice v našom kraji **internetizované, aj keď 2 knižnice internet pre verejnosť neposkytujú. Dvanásť** zo štrnástich mestských knižníc má vo svojich priestoroch k dispozícii aj **wifi pripojenie**. V mestských knižniciach sa nachádza spolu 72 počítačov, z toho 36 je k dispozícii pre používateľov knižnice. Okrem Mestskej knižnice v Krásne nad Kysucou a knižnice v Turanoch všetky mestské knižnice sú automatizované. V Žilinskom kraji osem knižníc využíva knižnično-informačný systém Clavius, štyri knižnice využívajú knižnično-informačný systém KIS MASK. Mestská knižnica v Liptovskom Hrádku začala využívať moderný webový systém Tritius. s prehľadným webovým katalógom od spoločnosti Lanisus. Dvanásť knižníc má funkčný elektronický /online/ katalóg, ktorý je prístupný cez webovú stránku knižnice alebo je knižničný online katalóg súčasťou súborného katalógu knižníc, ktoré využívajú knižnično-informačný systém KIS MASK. Štyri knižnice majú vytvorenú svoju vlastnú webovú stránku. Všetky knižnice podávajú informácie o svojich službách aj na web stránke svojho zriaďovateľa – mesta. Okrem

výpožičných hodín majú knižnice na vlastnej webovej stránke alebo na stránke zriaďovateľa zverejnené výpožičné poriadky, štatúty, zoznamy nových kníh, informácie z histórie knižnice, pozvánky, informácie o zrealizovaných podujatiach, fotogalérie a ďalšie dôležité informácie o činnosti knižníc. Štyri mestské knižnice v Žilinskom kraji majú vytvorený svoj profil aj na sociálnej sieti Facebook.

Zamestnanci

V mestských knižniciach Žilinského kraja pracuje spolu v prepočítanom stave 33,12 zamestnancov vykonávajúcich knihovnícke činnosti a 5,38 zamestnancov pracuje na dohodu. Najviac zaregistrovaných používateľov na 1 zamestnanca vykonávajúceho knihovnícke činnosti mala knižnica v Krásne nad Kysucou, a to 488 používateľov, v Kysuckom Novom Meste 473 používateľov, v Bytči 441 používateľov, vo Vrútkach 417 používateľov, v Mestskej knižnici v Tvrdošíne 416 používateľov, v Námestove 334 používateľov, v Ružomberku 398, v Rajci 305 a v Liptovskom Hrádku 246 používateľov. V Rajeckých Tepliciach pripadalo na knihovníka 344 používateľov, a to aj napriek tomu, že úväzok knihovníka je v rozsahu len polovičného pracovného úväzku. V Mestskej knižnici v Trstenej bolo zaregistrovaných 286 používateľov na 1 knihovníka, v Turzovke 281, Turčianskych Tepliciach 194 a v Turanoch 124 používateľov, kde má knihovníčka úväzok v rozsahu 10 hodín týždenne.

Prostriedky na nákup knižničného fondu

V sledovanom roku bolo spolu na **nákup knižničného fondu** mestských knižníc v Žilinskom kraji vynaložených 59 214 €. Bolo to o 4 039 € viac ako v predchádzajúcom roku 2016. V prepočte na 1 obyvateľa mesta boli finančné prostriedky na nákup KF najvyššie v Námestove (0,82 €), Kysuckom Novom Meste (0,70 €), Rajci (0,58 €), Ružomberku a v Liptovskom Hrádku (0,57 €), v Trstenej (0,52 €), Turzovke (0,49 €), v Bytči a Krásne nad Kysucou (0,32 €), v Rajeckých Tepliciach (0,22 €), Vrútkach (0,34 €), v Tvrdošíne (0,20 €). V Turanoch to bolo len 0,09 € a v Turčianskych Tepliciach ešte menej, len 0,03 € na 1 obyvateľa! Opäť môžeme konštatovať, že knižnice, ktoré využili možnosť získania finančných prostriedkov na nákup knižničného fondu z Fondu na podporu umenia v rámci programu Akvizícia knižníc, mali k dispozícii pomerne vysoké finančné prostriedkov na obnovenie knižničného fondu – spolu 23 500 €. Knižniciam, ktoré podali projekt v programe Odborná činnosť knižníc a knižničná infraštruktúra boli schválené prostriedky na nákup interiérového, technického a softvérového vybavenia v sume 13 500 € a na vzdelávacie aktivity dvoch mestských knižníc v programe Podujatia a vzdelávacie aktivity knižníc vo výške 3 500 €. Opäť odporúčame aj v nasledujúcich rokoch využiť možnosti získania prostriedkov z verejných zdrojov, ktoré spravuje Fond na podporu umenia. Podmienkou je dobre spracovaný projekt, ktorý treba v určenom termíne zaslať v elektronickej i tlačenej forme na FPU /viac informácií na www.fpu.sk/.

Prehľad prostriedkov, ktoré knižnice získali z Fondu na podporu umenia v roku 2017

Knižnica	Akvízia	Knižničná infraštruktúra	Vzdelávacie podujatia
Bytča	4 000	2 000	-
Kysucké Nové Mesto	4 000	1 500	-
Krásno n.Kysucou	-	-	-
Liptovský Hrádok	3 000	2 500	-
Námestovo	3 000	1 500	1 500
Rajec	1 900	-	-
Rajecké Teplice	-	1 500	-
Ružomberok	3 000	3 000	2 000
Trstená	2 400	-	-
Tvrdošín	1 000	-	-
Turčianske Teplice	-	-	-
Turany	-	-	-
Turzovka	1 200	1 500	-
Vrútky	-	-	-
Spolu	23 500	13 500	3 500

Predstavujeme Vám mestské knižnice v Žilinskom kraji ...

Mestské knižnice na Liptove

Mestská knižnica v Liptovskom Hrádku

Liptovský Hrádok je mestečko s viac ako 7 500 obyvateľmi, akých je na Slovensku veľa. Ak by sme si mysleli, že v tomto mestečku nájdeme malú zabudnutú knižnicu, tak sa mýlime. Dôkaz o tom, že to nie je ani malá a ani zabudnutá knižnica môžeme získať už návštevou jej profilu na sociálnej sieti Facebook a nemusíme prísť do knižnice ani fyzicky. Mestská knižnica v Liptovskom Hrádku sa za ostatné roky intenzívne mení a približuje k svojim čitateľom. Svojimi aktivitami a snahami môže byť dobrým príkladom aj pre ostatné knižnice. Mesto Liptovský Hrádok a knihovníčky knižnice sa intenzívne snažia o celkovú revitalizáciu svojej knižnice a postupne obnovujú a vymieňajú staré interiérové vybavenie za nové - modernejšie, prítazlivejšie, účelnejšie... Zriaďovateľ knižnice i knihovníčky si uvedomujú potrebu mať vo svojom meste priaznivé kultúrne zázemie, ktorého súčasťou je aj dobre vybavená knižnica.

Aj vďaka kvalitne spracovaným projektom Fond na podporu umenia, ktorý spravuje verejné prostriedky určené na rozvoj kultúry, pravidelne podporuje aj projekty Mestskej knižnice v Liptovskom Hrádku, ktoré sú zamerané nielen na nákup kníh, ale aj na nové vybavenie a zariadenie knižnice, čo je dôležitým predpokladom pre zabezpečenie potrebného komfortu čitateľov. Návštevníci knižnice tak môžu svoj voľný čas stráviť v kultúrnom a inšpiratívnom prostredí. V roku 2016 bola knižnica zo spomínaného fondu

v rámci programu Odborná činnosť knižníc a knižničná infraštruktúra podporená čiastkou 5000 €, ktorá bola využitá na obnovu oddelenia pre deti a mládež. Oddelenie tak dostalo nový šat a stalo sa vkusným a príťažlivým miestom pre malých čitateľov. Z programu Akvizícia knižníc knižnica získala v roku 2016 čiastku 3000 € na nákup nových kníh. V roku 2017 bola mestská knižnica opäť podporená z Fondu na podporu umenia čiastkou 2 500 €, ktoré boli určené na skvalitnenie a vybavenia ďalších priestorov knižnice. Samozrejme, revitalizáciu priestorov podporilo aj Mesto Liptovský Hrádok, a tak sa do knižnice mohli zakúpiť nové regálové police, výpožičný pult, stolíky, stolový počítač, pohodlné kreslá a ďalšie potrebné vybavenie knižnice. Nákup nových kníh v roku 2017 Fond na podporu umenia opäť podporil, a to čiastkou 3 000 € rámci programu Akvizícia knižníc s podmienkou 5 %-ného spolufinancovania zo strany mesta. Získanie takýchto prostriedkov zásadne pomohlo aj Mestskej knižnici v Liptovskom Hrádku pri skvalitnení vybavenia knižnice a zlepšení ponuky literatúry.

Knižnice súčasnosti, to nie sú len výpožičné služby a ticho... Knižnice dnes sú vzdelávacími inštitúciami, kde nechýba aj veselý džavot detí, ktoré do knižnice pravidelne prichádzajú aj v sprievode svojich rodičov a učiteľov, aby si aj tu v neformálnom prostredí vytvárali a posilňovali svoje čitateľské návyky, aby sa tak rozvíjala ich čitateľská, mediálna a informačná gramotnosť. Prostredie knižnice predstavuje pre deti výraznú zmenu oproti školskému prostrediu, čo je prospešná zmena v ich stereotypnom vzdelávaní.

Mestská knižnica v Liptovskom Hrádku sa každoročne zapája takmer do všetkých aktivít, ktoré sa na Slovensku organizujú s cieľom podpory čítania,

napr. každoročne sa zapája do detského čitateľského maratónu „Čítajme si!“, keď v ostatnom ročníku v knižnici čítalo 115 detí. Spomínaným počtom bol prekonaný doterajší rekord v počte čítajúcich detí. Zainteresovaným knihovníčkam neunikne ani taká celoslovenská aktivita na podporu čítania, akou je projekt Čítajme deťom 20 minút každý deň, v rámci ktorého deťom z obľúbených knižiek čítajú známe osobnosti, či už z blízkeho alebo vzdialenejšieho okolia. V rámci spomínaného projektu deťom v knižnici čítal aj samotný pán primátor mesta Liptovský Hrádok a ďalšie známe osobnosti mesta. Mestská knižnica zvolila dobrú stratégiu pri propagácii kníh a čítania, pretože uznávané osobnosti okrem čítania porozprávali aj o sebe a o svojich obľúbených knihách, čo môže deti v mnohom inšpirovať. V Mestskej knižnici v Liptovskom Hrádku vládne čulý ruch aj počas Týždňa slovenských knižníc a zvlášť v mesiaci marec, kedy v knižnici prebiehajú rôzne aktivity: slávnostný zápis malých čitateľov, burza kníh, vzdelávacie aktivity o knihe a knižnici spojené s besedami a pod. V priebehu roka 2017 pracovníčky knižnice pripravili a zrealizovali spolu 21 podujatí pre deti miestnych materských i základných škôl, čím výrazne prispeli k propagácii čítania a knižnice. Okrem kníh ponúka Mestská knižnica v Liptovskom Hrádku pre deti i dospelých aj možnosť oddychu pri čítaní vo vynovenej čítárni, kde ponúka 10 titulov rôznych periodík. Ročne knižnica zaregistruje viac ako 27 000 výpožičiek a z toho takmer 2 600 tvoria výpožičky periodík. Ak má čitateľ záujem o knihu, ktorú knižnica nevlastní, elektronickou žiadosťou z iných knižníc mu takúto knihu vie knižnica zabezpečiť. Mestská knižnica v Liptovskom Hrádku v roku 2017 takýmto spôsobom pre svojich používateľov zabezpečila 77 kníh. V roku 2017 sa v knižnici zaregistrovalo 737 používateľov, čo predstavuje takmer 10 % z počtu obyvateľov mesta. Na

nákup knižničného fondu bolo v roku 2017 vynaložených 4 298 €, čo je 0,57 € v prepočte na jedného obyvateľa a ešte viac to bolo v roku 2016, kedy sa na nákup vynaložilo 4 963 €, čo v prepočte na 1 obyvateľa mesta predstavuje 0,65 €. Spomínanými prostriedkami sa knižnica zaradila medzi mestské knižnice v Žilinskom kraji s najvyššími prostriedkami na nákup knižničného fondu, čo určite významne prispieva k zvýšenému kreditu tejto inštitúcie v povedomí občanov mesta Liptovský Hrádok.

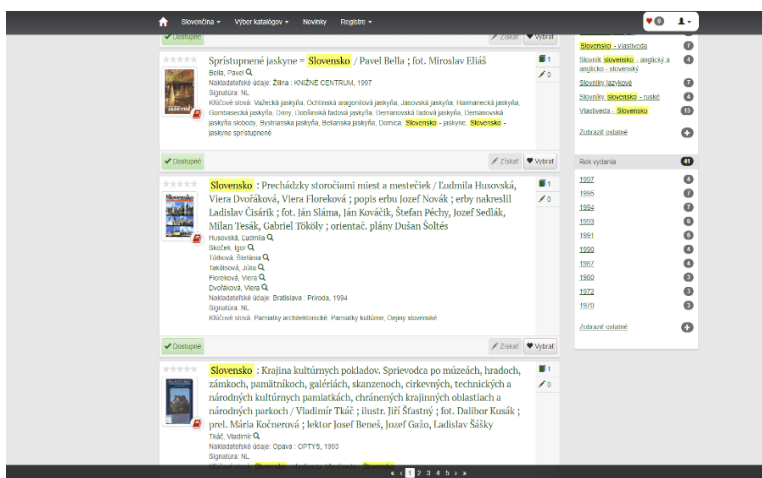
Ak sa chcete o tejto knižnici dozvedieť viac, kliknite na:

<https://www.youtube.com/watch?v=2gDfJvthN6w>

<https://www.youtube.com/watch?v=KHpJkhRZenk>

V zrekonštruovaných priestoroch knižnice s novým nábytkom sa dobre cítia aj deti materských a základných škôl z mesta Liptovský Hrádok, ktoré knižnicu pravidelne navštevujú. Knižovníčky pre deti pripravujú rozprávkové čítania, čitateľské maratóny, slávnostné zápisy za čitateľov knižnice a ďalšie podujatia zamerané na propagáciu knižnice, knihy a čítania.

Mestská knižnica v Liptovskom Hrádku v rámci celkovej obnovy knižnice začala začiatkom roka 2018 využívať nový, moderný, webový knižničný systém Tritius s grafickými štruktúrami a prvkami webu 2.0. Na fotografii – webový katalog Mestskej knižnice v Liptovskom Hrádku

V priebehu mesiacov marec a apríl knižnica pripravuje burzu – bezplatnú výmenu kníh.

Predstavujeme Vám

Mestskú knižnicu v Ružomberku

Mestská knižnica Ružomberok je kultúrno-vzdelávacia ustanovizeň v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Ružomberok, na ktorého rozpočet je napojená samostatným príspevkom. Predmetom činnosti knižnice je poskytovanie univerzálnych knižnično-informačných služieb, uchovávanie a šírenie informácií, organizovanie kultúrno-spoločenských a informačno-vzdelávacích aktivít. Knižnica patrí k výrazným strediskám kultúry v regióne dolného Liptova a s výnimkou metodologickej a edičnej činnosti (ktoré nie sú v zmysle zriaďovacej listiny predmetom jej činnosti), poskytuje služby porovnateľné so službami okolitých knižníc - knižničné služby, autorské stretnutia so spisovateľmi, súťaže, literárne prehliadky, tematické podujatia pre školy. V úsilí podieľať sa na zvyšovaní kultúrneho povedomia a vzdelanostnej úrovne obyvateľstva chceme vychádzať v ústrety všetkým vekovým kategóriám našich používateľov, a to už od útleho veku. V súlade so Stratégiou rozvoja slovenského knihovníctva na roky 2015 – 2020 je našim nepretržitým hlavným cieľom dopĺňovanie a skvalitňovanie knižničného fondu, ktoré pomôže prehĺbiť záujem používateľov o literatúru a bude ich motivovať k častým návštevám knižnice.

Celkový objem finančných prostriedkov venovaných nákupu knižného fondu sa ročne pohybuje v rozmedzí 12-15,5 tis. €. Z toho príspevok zriaďovateľa sa pohybuje na hranici 9-10 tis. € a zvyšok predstavujú grantovo získané prostriedky. Najvyťaženejším z hľadiska počtu výpožičiek je oddelenie

krásnej literatúry pre dospelých, kde používatelia preferujú prevažne oddychovú literatúru (detektívky, dobrodružné, sci-fi a fantasy, spoločenské romány a pod). Okrem nákupu uvedeného typu literatúry sa ale snažíme vyhovieť aj náročnejším čitateľom a fond – najmä z grantových prostriedkov Fondu na odporu umenia – dopĺňame titulmi z produkcie vydavateľstiev *Absynt, Premedia, Inaque, Artforum, Slovart, Spolok slovenských spisovateľov, Post scriptum, K. K. Bagala*.

Špecifická úloha oddelenia literatúry pre deti a mládež spočíva vo výchove detského čitateľa od útleho veku. V súčasnosti aj v tvorbe pre deti a mládež badať vplyv komercializácie a práve detský čitateľ je náchylný podľahnúť jej tlaku. Pri práci s deťmi sa usilujeme upriamiť ich pozornosť na najlepšie diela z pôvodnej slovenskej i prekladovej literatúry, ktoré sú už desaťročia nositeľmi etických a estetických hodnôt. Snažíme sa priebežne obmieňať i opotrebované knižné exempláre (diela *M. Grznárovej, P. Dobšínskeho, K. Bendovej, L. Podjavorinskej, J. C. Hronského, J. Čapka, A. Lindgrenovej* a pod.) a nahradiť ich novými reedíciami. Spolupracujeme s vydavateľstvami, ktoré sa zaoberajú kvalitnou pôvodnou i prekladovou literatúrou pre deti – *Slovart, Verbarium, Perfekt, Buvik, Daxe*.

Kultúrne vzdelávacie aktivity už niekoľko rokov financujeme prevažne z verejných zdrojov. V r. 2017 sme získali podporu z prostriedkov Fondu na podporu umenia v rámci projektu *Kytica viazaná zo slov*. Počas r. 2017 bolo uskutočnených celkovo 116 podujatí, z toho 30 kultúrno spoločenských (autorské a tematické besedy, autorské výstavy). Z počtu 86 vzdelávacích podujatí pre verejnosť predstavovala presne polovica informačné výchovy pre deti a mládež. V rámci našej *Kytice viazanej zo slov* už niekoľko rokov

na pôde knižnice úspešne prezentujeme slovenskú literárnu tvorbu, pričom sa snažíme osloviť všetky skupiny našich návštevníkov. V závislosti od svojho charakteru sú jednotlivé aktivity Kytice rozdelené do troch tematických oblastí: 1. *Z knižnice do rozprávky* (podujatia pre deti), 2. *Rendezvous pod schodmi* (podujatia s regionálnymi autormi) a 3. *Slovo za slovom* (literárne večery a vzdelávacie podujatia pre dospelých).

Podujatia a autorské besedy sú bezplatne realizované počas celého roka. V rámci série *Z knižnice do rozprávky* v roku 2017 prevažovali predovšetkým tematické besedy a tvorivé dielne pre deti z našej stálej ponuky podujatí, zverejnenej aj na webovej stránke knižnice. Z autorských besied boli aj pedagógmi vysoko hodnotené stretnutia s ochranárom *Jaroslavom Slašťanom (Keď pôjdeš horou)* a *Andreou Gregušovou*. Cyklus *Rendezvous pod schodmi* (stretnutia s osobnosťami regionálneho kultúrno-spoločenského života) sa uskutočňuje v spolupráci s Literárnym klubom ružomerských spisovateľov a odbočkou Spolku slovenských spisovateľov. Tieto podujatia sa už tretí rok úspešne stretávajú s priaznivým ohlasom verejnosti. Ide o stretnutia s autormi, ktorí sú úzko spätí s regiónom dolného Liptova, či už miestom narodenia alebo pôsobenia. Počas roku 2017 sme sa stretli s *Jozefom Mokošom*, *Antonom Laučekom*, *Jaroslavom Rezničkom*, *Miroslavom Sanigom*, *dr. Mikulášom Kseňákom*, *Annou Ondrejkovou* či *Juditou Feňvešovou*, *Eduardom Matákom*, *Jaroslavom Holigom* či *Stanislavom Brtošom*, rozprávali sme sa na *Benjamína Tináka* a *Eleny Holbovej*.

Samostatné literárne večery *Slovo za Slovom* boli venované predovšetkým náučným odborným a cestovateľským prednáškam, v minulom roku sme sa

dvakrát stretli s etnologičkou *Katarínou Nádaskou* a potrénovali sme si pamäť s certifikovanou lektorkou. Zároveň sme ale potešili i naše ženské čitateľky pri autorskom čítaní s *Tinou van der Holland* alebo *Erikou Jarkovskou*. V rámci *výstavných aktivít* sme uskutočnili tri tematické literárne výstavy, zahrňujúce prezentácie knižných titulov a výtvarných prác regionálnych umelcov a začínajúcich autorov.

Nemalý podiel na aktivitách majú už tradične organizované súťaže a literárne prehliadky. Pokračovali sme v súťaži o detského *Kráľa čitateľov*, nocovali sme s *Andersenom*, súťažili sme s hendikepovanými deťmi v prednese poézie a prózy (súťaž *Ranené vtáčatá*), realizovali sme V. ročník literárno-výtvarnej súťaže *Ružomerská Trojruža*, ktorá si každý rok získava čoraz viac záujemcov i mimo regiónu Liptova. Čoraz intenzívnejšie je využívanie novších foriem poskytovaných služieb (komunikácia s čitateľom v rámci on line katalógu, bibliobox, dopyt cez e-mail a pod.), prebieha neformálna diskusia s čitateľmi v rámci sociálnych sietí. Všetky spomínané aktivity nám pomáhajú budovať obraz knižnice ako živej a dynamickej inštitúcie, ktorá sa aktívne podieľa na kultúrnom živote komunity, a to i prostredníctvom spolupráce s viacerými miestnymi inštitúciami. Okrem literárneho klubu a miestnych základných stredných a umeleckých škôl spolupracujeme napríklad i s centrom sociálnych služieb Trojlístok alebo materským centrom. Udržiavame stály kontakt s okolitými regionálnymi knižnicami (Liptovská knižnica GFB Liptovský Mikuláš, Oravská knižnica AH Dolný Kubín), prehľbuje sa spolupráca pri organizovaní knižničných podujatí a pri metodických návštevách.

Ing. Tatiana Babincová, riaditeľka Mestskej knižnice v Ružomberku

Beseda s autorkou obľúbených kníh Erikou Jarkovskou organizovanou v Mestskej knižnici v Ružomberku v rámci projektu **Kytica viazaná zo slov**.

Beseda v Mestskej knižnici v Ružomberku so spisovateľom a ochranárom Miroslavom Sanigom

Autorská beseda s ochranárom Jaroslavom Slašťanom Keď pôjdeš horou

Rané vtáčatá - regionálna súťaž v recitácii poézie a prózy detí špeciálnych základných škôl, ktorú pravidelne organizuje Mestská knižnica v Ružomberku.

Exteriér a interiér
Mestskej knihnice
v Ružomberku

Mestské knižnice v Žilinskom kraji 2017. Používatelia, návštevníci, zamestnanci.

Mestské knižnice Žilinský kraj 2017	počet obyvateľov	počet zamestnancov - ov	Počet dohodárov	počet prev. hodn pre verejnosť	Počet používateľov v	Deti do 15 rokov	% detských používateľov v z počtu používateľov	Návštevníci knižnice spolu	Počet návštevníkov v internete	% používateľov v z počtu obyvateľov
Bytča	11 312	3,83	0,08	40,00	1 676	1 244	74,22	25 276	3 050	14,82
Krásno nad Kysucou	6 787	0,00	1,00	40,00	488	199	40,78	5 069	292	7,19
Kysucké N. Mesto	15 175	4,50	4,00	48,00	2 127	878	41,28	30 994	489	14,02
Liptovský Hrádok	7 545	3,00	0,00	31,00	737	254	34,46	12 532	0	9,77
Námestovo	7 873	2,00	0,00	55,00	668	161	24,10	8 167	1 893	8,48
Rajec	5 827	1,60	0,00	45,00	488	192	39,34	19 201	630	8,37
Rajecké Teplice	2 975	0,69	0,00	18,50	344	114	33,14	1 055	13	11,56
Ružomberok	26 992	8,50	0,00	45,00	3 385	931	27,50	53 149	1 516	12,54
Trstená	7 396	2,00	0,00	43,00	571	234	40,98	7 080	20	7,72
Turany	4 266	0,00	0,30	10,00	124	57	45,97	937	39	2,91
Turčianske Teplice	6 408	2,00	0,00	45,50	387	210	54,26	5 056	250	6,04
Turzovka	7 587	2,00	0,00	33,50	561	171	30,48	8 712	2 658	7,39
Tvrdošín	9 201	1,00	0,00	37,50	416	162	38,94	10 045	0	4,52
Vrútky	7 772	2,00	0,00	42,00	833	367	44,06	11 308	367	10,72
	127 116	33,12	5,38		12 805	5 174		198 581	11 217	

Mestské knižnice v Žilinskom kraji v roku 2017. Výpožičky, podujatia, knižnično-inf. systémy

Mestské knižnice Žilinský kraj 2017	Počet obyvateľov	Počet výpožičiek	Počet výpožičiek na 1 obyv.	Počet výpožičiek na 1 knižovnička	Počet výpožičiek peridiok	Medziknižničná výpožičná služba z iných knižnic	Počet podujatí	z toho informačná výchova	Počet PC v knižnici	Počet PC s intern. pre verejnoust	Prístupenie wifi v priestoroch knižnice pre pouz.	Počet štúdiých miest	Vlastná www stránka	Informácie o službách knižnice na webe	Knižnično-inf.systém	Online katalóg
Bytča	11 312	48 253	4,27	12 698	3 116	410	56	42	8	5	áno	36	áno	áno	KISMASK	áno
Krásno n/Kysucou	6 787	35 917	5,29	35 917	2 796	0	39	13	1	1	áno	12	nie	áno	nie	nie
Kysucké N. Mesto	15 175	73 535	4,85	18 384	12 332	320	302	44	11	6	áno	85	áno	áno	Clavius	áno
Liptovský Hrádok	7 545	27 703	3,67	13 852	2 597	77	21	4	6	0	áno	21	áno	áno	Tritius	áno
Námestovo	7 873	32 037	4,07	16 019	346	788	24	5	4	4	áno	20	nie	áno	Clavius	áno
Rajec	5 827	16 648	2,86	10 405	583	0	80	6	5	2	áno	5	nie	áno	KISMASK	áno
Rajecké Teplice	2 975	2 418	0,81	2 418	405	0	3	1	2	1	áno	2	nie	áno	KISMASK	áno
Ružomberok	26 992	125 912	4,59	14 578	32 636	205	116	43	18	9	áno	33	áno	áno	Clavius	áno
Trstená	7 396	27 904	3,77	13 952	1 172	147	33	3	3	1	áno	9	nie	áno	Clavius	áno
Turany	4 266	1 722	0,40	1 722	379	0	20	12	1	1	áno	9	nie	áno	nie	nie
Turčianske Teplice	6 408	9 699	1,51	4 850	568	0	21	19	4	3	áno	30	nie	áno	KISMASK	áno
Turzovka	7 587	19 825	2,61	9 913	499	0	38	4	1	1	áno	25	nie	áno	Clavius	áno
Tvrdošín	9 201	44 334	4,82	44 334	3 415	127	38	0	3	0	nie	20	nie	áno	Clavius	áno
Vrútky	7 772	50 388	6,48	25 194	8 972	0	41	34	5	2	nie	120	nie	áno	Clavius	áno
	127 116	514 295			69 816	2 074	832	230	72	36		427				

Městské knižnice v Žilinském kraji v roce 2017. Knižniční fond.

Městské knižnice Žilinský kraj 2017	počet obyv.	Knižniční fond	Přirastok spolu kúpa + dar	přirastky KF kúpou	přirastky darom	přirastky KF kúpou na 100 obyv.	Prostr. na nákup KF v €	eur na nákup KF na 1 obyv.	počet titulov periodik	Finančné dary, granty spolu v €	z toho z FPU /nákup knih a techniky/	Dotácie od zradovateľa
Bytča	11 312	33 060	835	835	0	7,38	3 595	0,32	27	6 998	6 000	62 349
Krásno n/Kysučou	6 787	17 417	307	274	33	4,04	2 191	0,32	3	0	0	20 101
Kysucké N. Mesto	15 175	30 544	1 665	1 169	496	7,70	10 634	0,70	27	6 104	5 500	71 283
Liptovský Hrádok	7 545	26 196	884	477	407	6,32	4 298	0,57	10	5 500	5 500	50 466
Námestovo	7 873	21 926	797	634	163	8,05	6 435	0,82	4	5 878	5 878	36 784
Rajec	5 827	13 144	476	343	133	5,89	3 381	0,58	5	1 900	1 900	14 526
Rajecké Teplice	2 975	6 917	62	45	17	1,51	661	0,22	8	1 500	1 500	1 365
Ružomberok	26 992	71 055	1 736	1 471	265	5,45	15 472	0,57	48	9 847	8 000	142 000
Trstená	7 396	23 265	412	354	58	4,79	3 835	0,52	7	5 966	2 400	28 466
Turany	4 266	10 559	90	35	55	0,82	391	0,09	3	0	0	4 990
Turčianske Teplice	6 408	34 873	73	17	56	0,27	177	0,03	2	0	0	25 252
Turzovka	7 587	24 247	433	428	5	5,64	3 700	0,49	5	1 200	1 200	33 500
Tvrdošín	9 201	28 663	207	201	6	2,18	1 825	0,20	2	1 000	1 000	14 982
Vrútky	7 772	32 035	698	505	194	6,50	2 619	0,34	5	2 300	2 300	2 619
	127 116	373 901	8 675	6 788	1 888		59 214		156	48 193	41 178	508 683

Mestské knižnice v Žilinskom kraji v roku 2017. Základné knižničné ukazovatele.

Mestské knižnice Žilinský kraj 2017	počet obyvateľov	počet úväzkov zamestnancov knižovníkov + dobrodárov	počet prevádzkových hodín pre verejnosť	Počet aktívnych používateľov	počet registrovaných používateľov na	% používateľov z počtu obyvateľov	Počet výpožičiek	počet výpožičiek na 1 obyvateľa	počet výpožičiek na 1 knižovníka	prirastky Kf kúpou	prirastky Kf kúpou na 100 obyvateľov	počet titulov odobieraných periodik	Prostriedky na nákup Kf v €	eur na nákup Kf na 1 obyv.
Bytča	11 312	3,80	40,00	1 676	441	14,82	48 253	4,27	12 698	835	7,38	27	3 595	0,32
Krásno n/Kysucou	6 787	1,00	40,00	488	488	7,19	35 917	5,29	35 917	274	4,04	3	2 191	0,32
Kysucké N. Mesto	15 175	4,50	48,00	2 127	473	14,02	73 535	4,85	16 341	1169	7,70	27	10 634	0,70
Liptovský Hrádok	7 545	3,00	31,00	246	82	3,26	27 703	3,67	9 234	477	6,32	10	4 298	0,57
Námestovo	7 873	2,00	55,00	668	334	8,48	32 037	4,07	16 019	634	8,05	4	6 435	0,82
Rajec	5 827	1,60	45,00	488	305	8,37	16 648	2,86	10 405	343	5,89	5	3 381	0,58
Rajecské Teplice	2 975	0,69	18,50	344	344	11,56	2 418	0,81	2 501	45	1,51	8	661	0,22
Ružomberok	26 992	8,50	45,00	3 385	398	12,54	123 912	4,59	14 578	1 471	5,45	48	15 472	0,57
Trstená	7 396	2,00	43,00	571	286	7,72	27 904	3,77	13 952	354	4,79	7	3 835	0,52
Turany	4 266	0,30	10,00	124	124	2,91	1 722	0,40	1 722	35	0,82	3	391	0,09
Turčianske Teplice	6 408	2,00	45,50	387	194	6,04	9 699	1,51	4 850	17	0,27	2	177	0,03
Turzovka	7 587	2,00	33,50	561	281	7,39	19 825	2,61	9 913	428	5,64	5	3 700	0,49
Tvrdošín	9 201	1,00	37,50	416	416	4,52	44 334	4,82	44 334	201	2,18	2	1 825	0,20
Vrútky	7 772	2,00	42,00	833	417	10,72	50 388	6,48	25 194	505	6,50	5	2 619	0,34
	127 116	34,39		12 314			514 295		217 657	6 788		156	59 214	

Manifest UNESCO o verejných knižniciach

Sloboda, prosperita a rozvoj spoločnosti a jednotlivcov sú základné ľudské hodnoty. Možno ich dosiahnuť iba na základe schopnosti dobre informovaných občanov uplatňovať svoje demokratické práva a zohrávať aktívnu úlohu v spoločnosti. Tvorivá účasť a rozvoj demokracie závisia od primeraného vzdelania, ako aj slobodného a neobmedzeného prístupu k poznatkom, myšlienkam, kultúre a informáciám. Verejná knižnica, miestna brána k poznatkom, je základnou podmienkou pre celoživotné vzdelávanie, nezávislé rozhodovanie a kultúrny rozvoj jednotlivca a spoločenských skupín. Tento Manifest vyhlasuje, že UNESCO považuje verejnú knižnicu za silnú oporu vzdelania, kultúry a informácií a upevňovania mieru a duchovného bohatstva v mysliach mužov a žien. UNESCO preto vyzýva národné vlády a miestne správy, aby podporili a aktívne sa angažovali v rozvoji verejných knižníc.

Verejná knižnica

Verejná knižnica je miestne stredisko informácií, ktoré pohotovo sprístupňuje všetky druhy poznatkov a informácií svojim používateľom.

Služby verejnej knižnice sa zakladajú na princípe rovnosti prístupu pre všetkých, bez ohľadu na vek, rasu, pohlavie, náboženstvo, národnosť, jazyk alebo spoločenské postavenie. Špecifické služby a materiály musia byť poskytnuté tým používateľom, ktorí nemôžu z akéhokoľvek dôvodu využívať bežné služby a materiály, napríklad jazykovým menšinám, ľuďom s fyzickými alebo mentálnymi poruchami, hospitalizovaným alebo uväzneným.

Všetky vekové skupiny musia v knižnici nájsť materiály podľa svojich potrieb. Knižničné zbierky a služby musia zahŕňať všetky druhy médií a modernej techniky, ako aj tradičné materiály. Základom je vysoká kvalita a nadväznosť na miestne potreby a podmienky. Materiály musia odrážať súčasné trendy a vývoj spoločnosti a zároveň pripomínať tvorivé úsilie ľudí v minulosti. Zbierky a služby by nemali podliehať žiadnej forme ideologickej, politickej alebo náboženskej cenzúry, ani komerčnému nátlaku.

Poslanie verejnej knižnice

Poslaním služieb verejnej knižnice vo vzťahu k informáciám, gramotnosti, vzdelávaniu a kultúre by malo byť najmä:

1. vytváranie a upevňovanie čitateľských návykov detí už od skorého veku
2. podporovanie individuálneho vzdelávania a sebazvdelávania, ako aj formálneho vzdelávania na všetkých úrovniach
3. vytváranie príležitostí pre tvorivý osobný rozvoj
4. stimulovanie predstavivosti a tvorivosti detí a mladých ľudí
5. prehľbovanie poznania kultúrneho dedičstva, umenia, výsledkov vedy a techniky
6. sprístupňovanie kultúrnych prejavov všetkých reprodukčných umení
7. posilňovanie medzikultúrneho dialógu a podporovanie rozmanitosti kultúry
8. rozvíjanie tradície ústneho podania
9. zabezpečenie prístupu občanov k všetkým druhom miestnych informácií
10. poskytovanie primeraných informačných služieb pre miestne podniky, združenia a záujmové skupiny
11. vytváranie podmienok pre rozvíjanie informačnej a počítačovej gramotnosti
12. podpora a účasť na aktivitách a programoch rozvoja gramotnosti pre všetky vekové skupiny a v prípade potreby zavádzanie takýchto aktivít

Financovanie, legislatíva a siete

Verejná knižnica má byť v zásade bezplatná. Za verejnú knižnicu zodpovedajú úrady štátnej správy a miestnej samosprávy. Musí sa opierať o špecifickú legislatívu a musí ju financovať štátna správa a miestna samospráva. Musí byť nevyhnutnou zložkou každej dlhodobej stratégie kultúry, informačného zabezpečenia, gramotnosti a vzdelávania. S cieľom vytvoriť celonárodnú koordináciu a spoluprácu medzi knižnicami, legislatíva

a strategické plány musia tiež definovať a podporovať národnú knižničnú sieť, ktorá je založená na schválených štandardoch služieb. Sieť verejných knižníc musí byť navrhnutá vo vzťahu k národným, regionálnym, vedeckým a špeciálnym knižniciam, ako aj knižniciam školským, vysokoškolským a univerzitným.

Prevádzka a riadenie

Musí byť formulovaná jasná politika, ktorá určuje ciele, priority a služby vo vzťahu k potrebám miestnej komunity. Verejná knižnica musí byť organizovaná efektívne a musí byť dodržiavaný profesionálny štandard prevádzky. Musí byť zabezpečená spolupráca s príslušnými partnermi, napríklad skupinami používateľov a inými odborníkmi na miestnej, regionálnej, národnej a medzinárodnej úrovni. Služby musia byť fyzicky prístupné všetkým členom komunity. To si vyžaduje vhodne umiestnené budovy knižníc, dobré podmienky na čítanie a štúdium, ako aj príslušnú techniku a dostatočne dlhú prevádzkovú dobu, ktorá vyhovuje používateľom. Rovnako to zahŕňa služby mimo knižnice pre tých, ktorí ju nemôžu využívať. Služby knižníc musia byť prispôbené odlišným požiadavkám komunit vo vidieckych a mestských oblastiach. Pracovník knižnice je aktívnym sprostredkovateľom medzi používateľmi a informačnými zdrojmi. Odborné vzdelanie a nepretržité vzdelávanie pracovníkov knižníc je nevyhnutné na poskytovanie primeraných služieb. Musia byť zabezpečené programy vzdelávania používateľov s vonkajším dosahom s cieľom pomôcť používateľom pri využití všetkých informačných zdrojov.

Realizácia Manifestu

Týmto naliehavo vyzývame ľudí, ktorí sú povolání rozhodovať na národnej miestnej úrovni a knihovnícku verejnosť na celom svete, aby realizovali zásady vyjadrené v tomto Manifeste. Manifest je pripravený v spolupráci s Medzinárodnou federáciou knižných asociácií a inštitúcií (IFLA). Tento manifest prijalo aj Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky v r. 1996. Manifest je určený občanom Slovenska, orgánom štátnej správy a samosprávy a všetkým zriaďovateľom verejných knižníc v Slovenskej republike. Zdroj:<https://www.ifla.org/files/assets/public-libraries/publications/PL-manifesto/pl-manifesto-sk.pdf>

Mestské knižnice v Žilinskom kraji v roku 2017

/štatistické údaje, zaujímavosti, inšpirácie/

Vydala Krajská knižnica v Žilinskom kraji v roku 2018

Zodpovedná redaktorka: Mgr. Katarína Šušoliaková, riaditeľka

Zostavila a graficky upravila: Mgr. Božena Sobolová

Foto: archív Mestskej knižnice v Liptovskom Hrádku, Mestskej knižnice v Ružomberku a Krajskej knižnice v Žiline

Počet výtlačkov: 20 ks

Počet strán: 35

Počet príloh: 4